

Umar Zaripbayevich Rajabov

**Kamoliddin Behzod nomidagi Milliy rassomlik va dizayn instituti Tasviriy san'at fakulteti
“Mahobatli rangtasvir” kafedrasi dotsenti**

TASVIY SAN'ATNI BUGUNGI KUNDAGI O'RNI

Annotatsiya: Ushbu maqola 21-asrda tasviriy san'atning rivojlanayotgan manzarasi, texnologik taraqqiyot, tasviriy san'atning bugungi kundagi o'rni, raqamli platformalar orqali san'atni demokratlashtirish, rivojlanayotgan san'at bozorining ta'siri va badiiy amaliyotda ijtimoiy va siyosiy ishtirokka e'tibor kuchayishi haqida muhokama qiladi.

Kalit so'zlar: Tasviriy san'at, globallashuv, texnologik taraqqiyot, badiiy tendentsiyalar, san'at kelajagi, zamonaviy san'at, inklyuzivlik.

Kirish:

Ma'lumki, tasviriy san'at ajdodlarimizning g'or rasmlaridan tortib Uyg'onish davri durdonalari va 20-asr avangard harakatigacha bo'lgan davrda hamisha inson ijodi, madaniy qadriyatlari bo'lib xizmat qilgan. U hikoya qilish vositasi, ijtimoiy o'zgarishlarning katalizatori va estetik zavq va intellektual rag'batlantirish manbai bo'lgan. Biroq, san'at olamining an'anaviy tuzilmalari endi avvalgidek qattiq emas. Internet va raqamli texnologiyalarning yuksalishi san'atni demokratlashtirdi, kirish uchun to'siqlarni yo'q qildi va san'atkorlarga butun dunyo bo'ylab tomoshabinlar bilan bevosita bog'lanish imkoniyatini berdi.

Adabiyotlar tahlili va metodologiya:

XXI asr texnologik taraqqiyot, globallashuv va rivojlanayotgan ijtimoiy qadriyatlar ta'siri ostida o'zgarishlar girdobini boshlab berdi. Ushbu o'zgarish san'atning yaratilishi, tarqalishi va tajribasiga chuqur ta'sir ko'rsatdi. Ijtimoiy media platformalari virtual galereyaga aylandi, ular turli xil badiiy ifodalarni namoyish etadi va tashkil etilgan muassasalarning darvozabon rolini shubha ostiga qo'yadi.

Bu demokratlashtirishning afzalliklari va kamchiliklari bor. Bir tomondan, u inklyuzivlikni rivojlantiradi va yanada xilma-xil va jonli badiiy landshaftni yaratadi. Bu san'atkorlarga tan olinish va muvaffaqiyatga erishishning an'anaviy yo'llarini chetlab o'tib, o'z tomoshabinlari va martabalarini qurish imkoniyatini beradi. Boshqa tomondan, bu sifat nazorati, ortiqcha to'yinganlik potentsiali va kontentga ko'pincha erkin kirish mumkin bo'lgan raqamli bozorda adolatli kompensatsiya muammolari bilan bog'liq tashvishlarni keltirib chiqaradi.

Natijalar:

Rivojlanayotgan san'at bozori rasmni yanada murakkablashtiradi. Globallashuv rassomlarni xalqaro tomoshabinlar va kollektorlar bilan bog'lab, moliyaviy muvaffaqiyat uchun yangi yo'llarni ochdi. Shu bilan birga, bu tijoratlashtirish va chayqovchilikning kuchayishiga olib keldi, san'at ko'pincha madaniy artefakt emas, balki sarmoyaviy aktiv sifatida qaraladi. San'atning bu tovar aylanishi badiiy yaxlitlik, galereyalar va auksion uylarining roli va bozor kuchlarining badiiy tendentsiyalar va qadriyatlarga ta'sir qilish potentsiali haqida savollar tug'diradi.

Biroq, san'atning ko'pgina turlari zamonaviy mezonlarga javob bermasa ham, tasviriy san'at sifatida tasniflangan. Shu nuqtai nazardan, tasviriy san'atni rassom asarlarining qiymatini belgilaydigan baholovchilar hal qiladi. Bu ko'pincha yangi yoki muqobil shakldagi zamonaviy rassom, uning san'ati zamonaviy estetikaga ko'proq mos kelishiga qaramay, eski shakl va uslublarga taqlid qiluvchiga qaraganda kamroq ahamiyatga ega bo'lgan holat. Misolni graffiti rassomida ko'rish mumkin; ko'cha san'ati tasvirlari ajoyib mahorat va tasavvurga ega, ammo xuddi shu tasvirdagi pastel bilan solishtirganda, ko'cha san'ati ko'pincha aqlsiz vandalizm sifatida qadrsizlanadi. Ko'p hollarda bu to'g'ri bo'lishi mumkin bo'lsa-da, pastel yoki bo'rgraffitlarining ko'plab qismlari ham borki, ular san'at deb atalishga loyiqdir va rassomga bunday asarlarni yaratish uchun topshiriq eski tushunchani saqlab qolishga urinish sifatida qaralishi mumkin.

Muhokama:

Turli davrlar davomida o'zgarib turadigan yana bir omil - bu o'ziga xoslik g'oyasi yoki tasavvuridir. Garchi ko'p odamlar asl san'at asarini o'ziga xos san'at bilan bog'lashsa-da, turli davrlar boshqa asarlarni turli darajada qarz olish yoki nusxalashga toqat qilgan. Bu san'at davrlarida o'z aksini topadi, bunda oldingi asar bilan deyarli bir xil bo'lgan asar durdona hisoblanadi. Zamonaviyroq tushuncha shundan iboratki, avvalgi asar "usta nusxa", keyingi asarlar esa nusxaning nusxasi bo'lib, avvalgi asardan oddiygina nusxa ko'chirish yuksak badiiy sifatga loyiq bo'lmaydi. Odatda davrlarning eng bebaho merosi va san'atning o'zgaruvchan ta'riflari o'z davriga mos keladigan estetikani uyg'unlashtirishga muvaffaq bo'lgan san'at asarlaridir, shuning uchun klassik tasviriy san'at ko'pincha eskirgan eng yaxshi asar bilan belgilanadi.

Xulosa:

Xulosa o'rnida shuni aytish joizki, tasviriy san'atning kelajagini bashorat qilish imkonsiz vazifadir. Biroq, moslashish, innovatsiya va ijtimoiy mas'uliyat san'atkorlar va muassasalarning rivojlanishi uchun hal qiluvchi ahamiyatga ega bo'lishi aniq. Texnologiyani qamrab olish, inklyuzivlikni rivojlantirish va zamonaviy muammolar bilan shug'ullanish kelgusi yillarda tasviriy san'atning rivojlanayotgan manzarasini belgilaydi. Tasviriy san'at bugungi dunyoda murakkab va ko'p qirrali mavqega ega. O'zgarishlarni qabul qilish va rivojlanayotgan badiiy landshaftga tanqidiy munosabatda bo'lish orqali tasviriy san'at hayotimizni ilhomlantirish, sinovdan o'tkazish va boyitishda davom etishi mumkin.

Adabiyotlar ro'yxati:

1. Abdirasilov S. Tasviriy san'at fanini o'qitish metodikasi. T Ilm-Ziyo, 2011.
2. B.N.Oripov Tasviriy san'at va uni o'qitish metodikasi. Toshkent Ilm-Ziyo 2005.
3. B. Oripov. Tasviriy san'atni o'qitishning zamonaviy pedagogik texnologiyasi. N., 2010.
4. Hasanov R. Maktabda tasviriy san'atni o'qitish metodikasi. Darslik. -T.: Fan, 2004.